
Skovgaard

Ikke meget har historien efterladt os om denne gård, men der er endnu syn for sagen, at her i sin tid har knejset et vældigt herresæde. Endnu trodse de stærke kampestenmure tidens tand, endnu fortæller bonden der i egnen, at Kaj Lykke engang boede her, men dette og navnet er også næsten det eneste, der er tilbage af den fordum første borg.

Mauren tanke, feste thurne,
Jegt ein ydes spiel der sturme,
und der ritter ram und ruhn
sank mit ihrem eigenthum.

I en vild og sørgelig egn omgivne af korte lyngbakker ligger ruinerne af Skovgaard, en god fjerdingvej østen for Rygaardene. To usle gårde, som ligge ved siden af graven og som endnu kaldes Skovgaardene, er de eneste spor af menneskelig tilværelse, såvidt øjet her kan nå og deres forfaldne tilstand forøger endnu mere egnens mørke udseende. Fra voldstedet har man nu aldeles ingen udsigt nogensteds hen, men medens borgen endnu stod, må man fra dens værelser kunne have seet Kattegat mod nord og mod vest haft udsigt mod Rudtgaard og Rougsø Herred. Mod syd og øst derimod havde bakkerne også dengang afskåret ethvert blik i omegnen. Borgen har været meget stærkt befæstet. Den udvendige vold er opsat af hugne kampesten af betydelig størrelse og hæver sig endnu næsten 4 alen over vandet i graven. Omtrent 6 skridt fra dens kant kommer den egentlige grundvold, der er et par alen højere end den forrige og ligeledes opsat af store hugne kampesten. Denne sidste er på flere, især mod vest og nord meget udskreden, den ydre vold derimod er meget godt vedligeholdt. Borgvolden danner en uregelmæssig firkant og er forsynet med en slags halve bastioner, som grundtegningen viser. Den er mod vest omtrent 78, mod syd 72, mod øst 74 og mod nord 82 skridt lang, og har på den østlige side en åbning i muren til vindebroen. 32 skridt herfra ligger ude i graven, som på den østlige side har større udstrækning, en firkant af 7 skridt i kvadrat, ligeledes opmuret af kampesten, på hvilken broens anden ende har hvilet. På den anden side af denne firkant er endnu vand. Men der er intet spor af bro eller lignende hvilepunkt længere mod øst. I det sydlige hjørne af borgen er der en fordybning af omtrent 20 skridts længde og 8 skridts brede, på alle sider udsat med kampesten, hvilket synes at være en kælder. Hvad der forhindrer, at man aldeles ingen undersøgelse kan anstille om, hvorledes borgens bygning har været, og at de angivne dimensioner ikke kunne bestemmes nøjagtigere, er den omstændighed, at hele pladsen lige til den yderste stenvold, ja endog imellem stenene er begroet af et næsten uigennemtrængeligt krat af alskens træer og busketter. Enddog sjældnere busketter og frugtræer, F.eks. kirsebærtræer findes der imellem. Stedet er desuden berygtet for, at hugorme skulle opholde sig der i stor mængde. Så meget bemærkede jeg ved at trænge mig frem i forskellige retninger, at bunden deroppe var meget ujævn og fuld af murstensbroklinger. På den vestlige og sydlige side er ydersiden af borggraven meget høj og stærkt kratgroet. der er intet spor af skov deromkring.

Såre lidet er det jeg har fundet om denne borgs historie. Topografierne tie om den, og det er kun af dokumenter jeg lejlighedsvis har kunnet erfare lidt om dens ejere. Den var i sidste halvdel af det 16dende århundrede i familien Lykkes eje. Erik Lykke til Skovgaard havde tilligemed flere andre 1586 en strid med Niels Skram til Hevringholm om en sandemands tofte (?) mellem Vivild og Lystrup Marker på den ene, og Hevringholms marker på den anden side. Skovgaard har altså haft

underliggende bøndergods i Vivild eller Lystrup. Der forekommer og i tingsvidner af 1585, 1589 og 1591.

Over en lav dør på Møllehuset ved Århus står: "Anni Domini 1581 blev thette mølhus efter kon. Mait. befalening upbøged af erlig oc velbørdigh mand Erick Løcke til Skovgaard".

Deraf formoder jeg, at han har været lensmand på Århusgaard. han købte Rudtgaard af Christopher Lunov, som før er omtalt. hans frue var Margarethe Gjõe til Trusholm, og de havde tre sønner, Erik, Falk og Jørgen, og to døtre Anne og Mette Lykke. Erik Lykke er død 1592.

Børnene solgte Rudtgaard til Eske Brok til Estrup, men Skovgaard blev ved familien og 1619 forekommer, "Falek Lykke til Skovssgaard. befalingsmand over Christiannopel lænn".

I Slanges shrift. historie, I, 287 berettes, at Falk Lykke blev oberst i Christianopel 1611.

At Kaj Lykke ejede den, er almindeligt sagn i egnen. Historisk har jeg inte fundet derom

udskrift fra
Gotisk Kildeskrift "Danske Ridderborge" af Carl Hansen 1832
Flemming Thomsen 1999